

Թէեւ սխալաշատ կ'երեւայ մեր ձեռագիրը.
բայց այս նշանակութիւն չի կրնար ունենալ:
Սակայն այն անտարակոյս է, որ խորենացին
ծանօթ է այս ճառին. վասն զի կը պատահինք
աստութեան մը, որ բառական կը գտնուի նաեւ
խորենացւոյ քով, այս ինքն խորենացւոյ Արիսի
Համար ըսածը (Բ. ՀԹ.) Թէ "Արիս" է Բոր-
շիւնէն ընկալաւ զառաքանքն, Գր. Աստուածաբան
կ'ըսէ "Արիս... է Բորշիւն տեղիւն ընկալա-
ւառաքանքն" (ԹՂ. 110 բ.): Բայց ասոր մեզմէ
յառաջ մտադիր եղած էր արդէն Գր. Խա-
լաթեանց իւր Գլուխ-գործոց ուսումնասիրու-
թեան մէջ՝ ճիշդ մեր այս ձեռագրէն:

* Ն. Ա.

ԳՆՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԻՒՆ ԵԶՆԿԱՅ ՆՈՐԱԳԻՒՑ ԶԵՌԱԳՐԻՆ

Կազմեցին

Գ. Տ. ՄԿՐՏՅԱՆ և Ն. Յ. ԱՃԱՌԻԱՆ

(ԸՐՐՈՒՆԱՅԻՆՆԵՐ)

ԵՆ	ՊԱՅ	
110	1	Թէ.
	5	պատասխանատուութեան.
	7	անմեղեց.
	8	մատուցանիքներ.
	10	խնամքն արգարտութիւն (չիք ճշմարտութեան).
	12	կարեւորեցանք.
	16	ի միտք (ի տողամիջում).
	17	սկիւրն անդի.
111	7, 8	բար.
	8	պիւք.
	9	եւթն.
	10	եկեղեց.
	16	զհիւ զպիւ.
	20	զատ. զպ.
	22	ի [պ]պքար (պ ընդունին ցերում է).
113	1—3	չիք չիք երկրորդ եղծ քեզն պարտեց.
	11	որմեղ.
	16	որմ. զգ.
	20	որմեղ.
114	1	անդի.
	6, 21	որմեղ.
	13	զու. անա.
	14	եթէ (ե տողամիջում).
	25	որմեղ.
115	8	չիք եւ.
	6	զու. անա.
	8	ցորմեղ.
	9	այսպէս.
	10	որդոց.
	15	թագաւորութիւն.
	18	զորմեղ.
118, 20		որմեղ.
22		որմեղ.

Արмянские Аршиками в «История армян» Москва
Хоренского. Москва 1903. Մասն Ա. էջ 354, 366. Մասն
Բ. էջ 65:

ԵՆ	ՊԱՅ	
116	2	բնաւ. եւ (եւ-ը տողամիջում փոքրատառ).
	8	Հակոբաւիւն.
	14	ընթերցան.
	15	բար.
	21	երկուցուն.
117	25	յու. մե.
118	12	զու. արմ.
	22	քան. քան.
119	4	թագաւորութիւն.
	13	որ.
	15	քն եւ (ե տողամիջում).
	18	ի նոյն (տողամիջում նորագ ոյն զքով ու ա ու է նապէն ?)
120	2	որմեղ (տողի տակը փոքրատառ ք — որ- մեղ).
	7	արհմն.
	14	միւ.
	19	զարհմն.
	21	չէ պատշաճ.
	22	զորմեղ.
121	4	եթէ.
	5	յու. արմ. անա.
	6	զագաւորութիւն (վերջի նա փոքրատառ տող- ամիջում).
	9	Հնարս (ն ցերում եւ յետոյ վերստին զըրում տողամիջում).
	16—17	առէնա եւ ոչ ասեւծը.
	19	Հնարեցան (նախապէս հնարեցին).
	25	զարհմն.
122	1	զորմեղ.
	13	արարչութիւն.
	16	անդի.
	19	զար.
	25	ցանգ. Թէ.
123	14	զընթերցան.
	18	որմեղ.
	19	մարտութիւն.
	22—23	ան. անդ.
	24	անու. որմեղ (ե տողամիջում փոքրատառ).
	26	ընթեր (վերջին է թուում է նախապէս է զըրում).
124	3	ննդեղեղեղ.
	8	անդի.
	11	միւն (յմմ. էջ 120, տող 14).
	12	եթէ (չիք եւ.).
	17	խաւ. արմն.
	19	արդեւ. ք.
	21	եւ ինքն.
	23	թագաւորութիւն.
	24	թագեցոյց (ե թագաւորեցոյց).
125	3	զորմեղ.
	5	որմեղ.
	13	չլիւղեց (տողամիջում եւ չլիւղեց ?)
	24	Հագարաման.
126	7	գաւարի (տողամիջում ա — գաւարի).
	15	չիք եւ.
	16	նա (ա-ը լուսանցըրում մնաւատառ).
	18	զու. անա.
	20	ա ք.
	21	թագ. (ե թագաւոր).
	22, 25	որմեղ.
	24	եթէ զհաւ. քն զնորհարգ.
	25	զնորհարգ (ն ընթերցան նշանով).
127	1	յու. արմ.
	8	առ. է զար (յմմ. Հայկ. ըստ.).

127	11	Գլխու թն.
	15	Բրժնգ.
128	1, 2	անդի.
	3	Բրժնգ.
	6	Եւ կամ թէ չար.
	8	Բրժնգ.
	11	Եթէ.
	13	Թնգրու թն.
	15	Բրժնգ.
	18	Բրժնգ.
	21	Բրժնգ.
	26	Բրժնգ.
129	1	Բրժնգ.
	4	Բրժնգ (Բր թնգ Բր թնգից սկսած).
	6	Բրժնգ Եւ Եւս, Բր թնգ.
	8	Բրժնգ.
	18	Բրժնգ.
	21	Բրժնգ.
130	3	Բրժնգ.
	11	Բրժնգ.
	19	Բրժնգ.
	24	Բրժնգ.
131	1	Բրժնգ.
	4	Բրժնգ (Բր թնգ Բր թնգից սկսած).
	8	Բրժնգ Եւ Եւս (Բր թնգ).
	12	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	14	Բրժնգ Եւ Եւս (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	23	Բրժնգ.
	24	Բրժնգ.
132	3, 11	Բրժնգ.
	6	Բրժնգ.
	8	Բրժնգ.
	16	Բրժնգ.
	17	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	20	Բրժնգ.
	26	Բրժնգ.
133	1	Բրժնգ.
	2, 8	Բրժնգ.
	7	Բրժնգ.
	15	Բրժնգ.
	20	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	22	Բրժնգ.
134	10	Բրժնգ.
	17	Բրժնգ.
	18	Բրժնգ.
	20	Բրժնգ.
	26	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
135	2	Բրժնգ.
	7—8	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	18	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	22	Բրժնգ.
136	3	Բրժնգ.
	8	Բրժնգ.
	20	Բրժնգ.
	24	Բրժնգ.
	25	Բրժնգ.
137	13	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	13—14	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	14	Բր (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).

137	15	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	19	Բրժնգ.
138	2—8	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	16	Բրժնգ.
	25	Բրժնգ.
139	2	Բրժնգ.
	4	Բրժնգ.
	10	Բրժնգ.
140	11	Բրժնգ.
	18	Բրժնգ.
	21	Բրժնգ.
	22, 25	Բրժնգ.
	24	Բրժնգ.
	24	Բրժնգ.
141	11	Բրժնգ.
	25	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
142	2	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	3	Բրժնգ.
	10	Բրժնգ.
	23—24	Բրժնգ.
	25	Բրժնգ.
143	1	Բրժնգ.
	6	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	6	Բրժնգ.
	10	Բրժնգ.
	12	Բրժնգ.
	13	Բրժնգ.
	17	Բրժնգ.
	19	Բրժնգ.
144	7	Բրժնգ.
	13	Բրժնգ.
	26	Բրժնգ.
145	1	Բրժնգ.
	2	Բրժնգ.
	6	Բրժնգ.
	11	Բրժնգ.
	19	Բրժնգ.
	23	Բրժնգ.
146	3	Բրժնգ.
	12	Բրժնգ.
	13	Բրժնգ.
	15	Բրժնգ.
	16	Բրժնգ.
	18	Բրժնգ.
	26	Բրժնգ.
147	2	Բրժնգ.
	3—4	Բրժնգ (Բր թնգ Եւ Եւս թնգից սկսած).
	5—6	Բրժնգ.
	12	Բրժնգ.
	16	Բրժնգ.
	17	Բրժնգ.
	18	Բրժնգ.
	20	Բրժնգ.
	22	Բրժնգ.
	23	Բրժնգ.
148	18	Բրժնգ.
	17	Բրժնգ.
	18	Բրժնգ.
	19	Բրժնգ.
149	6	Բրժնգ.

Էջ առ

- 149 8 գյաղթու թն.
10—11 մեղ. իրբու գգիղս (շիք զոր օրինակ).
11 զուռ. հո.
13 Ի կրեկո (ի տողամիջում) ե. գլեհան (ս տողամիջում մանրատառ).
14 Ընդհուրեալ (ս տողամիջում մանրատառ).
150 8 անդի.
5 Ի լինանու թն.
13 իրբու լանն զանու.
15 քո՝ մեկն (տ ընման նշանով — քոմեի 7).
17 Ի կապալաու թն.
21 Ի անկապալաու.
26 կապալաու թն.
151 4 շիք տաւ.
4, 6 Հաղարդու թն.
8 լաղն.
14 Եհար.
15 Եգիպտացոց.
21 Ինի.
22 23 Հարիւր եւ ութսուն եւ հինգ հաղար Եհար (շիք զոր).
25 որդո.
152 2 Ի քեղ (ի տողամիջում).
4 հրեայք.
7 զլաու. իրանու. ն.
15 Ընդհանն.
25 Եթէ.
26 կարող.
153 3 անւամբ.
10 հրամանացն (վերջի ն-ն տողամիջում մանրատառ).
22 Ինիւն (լ տառը ղժգունացրած — Ինիւն).
154 1-2 Ի նոցանէն.
2-3 առ աղամբ, ամբն տաւ.
6 շիք եւ.
9 անդի. անն.
13-14 ապաշխարութեանն նն. հացոցն.
155 5 Ի կատարեալ (վերջի ա-ը մանրատառ տողամիջում).
8 Եղնն.
12 յ այլ — յայլ տողամիջում մանրատառ.
14 Եհար.
25 առն. անն.
156 2 Եղնն.
10 կրոնոսն.
11 մասնիցէ (մասն մասը զըրուած լուսանցում, ա-ը միատաւ).
14 քաղաքացի (Ե-ը տողամիջում մանրատառ).
15 Եթէ.
22 պատմաւ.
157 4 Ի հարկի (նախընթեր տողամիջում).
9 ամբարեալ (ս տառը ղժգունացրած — ամբարեալ).
19 պատմական.
23 Նշարտից (տ տողամիջում).
158 12 Թէ.
19 յամբարեալ (Ե-ը փոքրատառ տողամիջում).
21 գնաւ. ունը.
22 Կնդանու թն.
25 ալ լուսին (առաջին տողամիջում մանրատառ).
159 10 արարին (ի մանրատառ լուսանցում).
12, 18 Ընդհանը.
12 Թէ (ե տողամիջում).

Էջ առ

- 159 20, 25 առն. անն.
160 1 առն. անն.
5 առն. անն.
8 որդին.
13 զատորտանիացն եւ. զարարացոցն.
14-15 որդիհարե առն. անն.
17-18 որդիհարե (տողամիջում Ի-ն որդի Ի հարե).
20 առն. անն.
25-28 Թգրու թն (տողամիջում ե — Թգրու որ. ու թեանն).
161 5 միթէ եւ.
15 զոր.
19 յու. Թ.
26 միշից.
162 9 մասնանն մեղքն (շիք եղանին).
10 Ի բռնաւորթեանն.
15-17 առ. դուռնա կազմեցն հանն զհանն յալ-իարհէ այլ (լուսանցում նոյն զընց).
20 Ընդդէմ (դ տողամիջում).
24 բռնաւորութեան (ս տողամիջում).
163 1 միշից եւ Ի ստացածաց.
4 Եթէ.
13 զամենցունց.
20 յընդհին.
164 1 զընդհին.
4 Ընդհին.
6 զընդհին.
11 շիք ք.
11 Եթէ.
12 զարարած հարեանիս (շիք զընչն) — զարարած հարեանիս.
24 յանդհին թն.
165 6 պատմական.
14 Եր.
18 առգ.
19 մարգարէի.
20-21 կապալաու թն որդոցն Ինի.
26 Եթէ.
166 1 առն. անն թն.
6 Ի հետու թն.
10 հար. անու. Ե.
11 Եգիպտացոց.
12 առաքեալ (վերջի ա-ը տողամիջում մանրատառ).
13 Եթէ.
16 արեւիկի (վերջին Ի տողամիջում).
17 զընդհին.
23-24 Զինն (ն տողամիջում մանրատառ).
167 4 զլաւ. Թն.
10-11 հար. անն.
13 քարացեալ (ա-ը տողամիջում մանրատառ).
14 արեւ. (ս արեւ).
168 4-5 Երանելոյն.
13 Եթէ.
14-15 Ի հնազանդութեան.
22 զարու թն.
169 4 անկապալաւ թն.
5-6 Իցէ անն.
7 այդ.
10 զանիւ լիաւոր թն.
14-15 Երարու թն.
19 Գնու թն.
29 ամբարտաւ թն.
28 աղաքեալ.

170	4	ի նեւացոցն.
12		որպէս.
18		որպէս եւ (եւ մանրատառ տողամիջում).
19		ընդհանց.
25		որդպիս.
26		թէ (ե տողամիջում) ընդհանց.
171	2	կանցող.
7		ընդամիջ.
11		չորհ.
19		դարձ.
26		ցանկացող.
172	5	առաքինութիւն.
7		յորդանի (որ մանրատառ տողամիջում).
9		զանպիտանութիւն.
10		թիւ.
23		յիւնց (տողամիջում լի) = թիւնց = լի- նելց.
173	1	եւ պիղծ (չիբ կամ).
2		չիբ որ.
6		ստեղծածն.
11		չիբ ինչ.
12		ի գաւառութիւն որից (վերջին թ տողա- միջում).
15		զգործածն.
16		ի բարութիւն.
26		ընդհանց զոր ի բար.
174	3	յաւ կտակարար. [միջում].
5		ստեղծել ինչ (ինչ մանրատառ տողա- տառ.
7		
11-12		եփեւան.
24		եւ ամենայն.
175	4	անդի.
4-5		անդ. առ.
8-9		եթե.
14		ստեղծութիւն.
21		ստեղծութիւն.
24		ստեղծութիւն.
176	1	եւ յորժամ.
5		սիրելի.
6		ըմբռն.
15		ստեղծութիւն անդի.
18		ստեղծութիւն.
177	1	յորանջից.
6		ստեղծութիւն.
9		ստեղծութիւն.
11		անդի.
15		ստեղծութիւն.
20		սիրելի.
178	9	ստեղծութիւն է.
12		յաւակ.
13		անհամեմ (տ տողամիջում մանր).
20		ի ցանկութիւն.
24		բառամ.
179	2	արեւկան.
4		խողով.
8		նախապէս յիշակապառաւ. (նորոյ պ տառը ուղղած փակագիր որ, տողամիջում ան- լացրած բ — յիշակաւ բարբառաւ).
9-10		արութիւն կամ իգութիւն.
13		Հաւատարմ (տ տողամիջում).
15		ի հարցն.
16		կամ ի կենդանութիւն (չիբ ի յորթնութիւն), արարել ուղղած արարեւ.
20		յիշակաւ (տողամիջում) մանրատառ յ — յիշակաւ.
180	7	

180	16	բանիւ աւետարանի.
22		որ.
25		լուստ.
181	5	ի իտից (նախդիր տողամիջում).
6		թէ.
19		յաւետարանի.
20		ստանալ իսկ.
21		սկսողութեան.
24		զարմեւ թէ.
26		փորձելից.
182	1	իշխանութիւն.
5, 10		ի փորձութիւն.
14		թէ պիղծութիւն.
183	4	ընդիր.
11		պատաստութիւն.
12		զանաւոր.
13		ից.
22		արբան.
22, 23		անաւից.
184	24	ալ լուսանցում.
185	3	որքի (ն տողամիջում փոքրատառ).
4		զաւարկելի.
17		չարքանց (չար շնման կէտերով).
18		պատաստութիւն.
186	8	չիբ որ.
11		ան լուսանցում նոր զընց.
14		աւարցն զանաւութիւն.
15		զնաւայթիւ.
17		ամբողջաւ.
18		արգելի (ն տողամիջում).
22		լուսնի.
187	4	նաւազդելի.
5		ե տողամիջում.
10-11		զիարդ է զարգանի.
14, 18		ի տարբ.
16		չիբ որ.
21		անաւ.
21		որ.
188	6, 7	Հաստատութիւն.
15		չիբ պլ.
15		եւ յորժամ.
21		զնաց.
22		անաւան.
26		եթէ.
189	3	եղան.
4		իւրեանց (ան տողամիջում).
7		զնաւաւ.
12		յիշելիս ի աստեղ.
15		նաւան (ն տողամիջում).
16		Հաւատաւ.
19		Հաւատաւ.
20		յարեւալ.
26		ոչնի.
26		յ արարելիս (իմ յարի նայի. տաւ- զրում յարարի ասի. Նմտ նայի ընթեր- ցումը, ներքում, էլ 193, տող 19 "ի Յարպ եւ յարպայ ընթերցումի Նտ, իւնպէս եւ 197, տող 7).
190	1	ոչնի.
4		իւնաւութիւն.
8, 10, 14, 17, 22		անդի.
13		ի լուսնի (ն տողամիջում).
15		զարմաւ.
17		աւանց (տ տողամիջում).
17		ի մաւտաւ.

190	24	ի հոգոյն.
191	11	ընդ արեւածայւս.
	14	զկերնայն.
		պատմաւորաց (տ-ը տողամիջում ման-
		րատաւ).
	21	զփանփուլս.
	22	ընդեւ.
192	7	թէ տողամիջում.
	8	ի վեր.
	19	եանքու թն.
	22	ոչնչի.
	24	այսչ եանքու թն.
	25	ոչնչի.
	28	հաստատու թն.
193	3, 4	ոչնչի.
	4	նորին.
	5	շիջ եւ.
	7	թիւն (վերջի ն-ն տողամիջում մանրա-
		տաւ).
	9	յաւիտեան (երկրորդ ա-ը տողամիջում
		մանրատաւ) եւ յաւիտեան յաւիտեանից.
	11	այլ առն (շիջ եւ. եւս).
	11	եթէ ի վերս ոչնչի.
	15	զհիտեան (տողամիջում մի անկողը զ).
	18	զայլ.
	20	ոչնչի.
	23-24	միտն եւս ընտ. (շիջ առ ընտ.) նովն հոգով.
	25	զի զր թիւ.
194	1, 7	հոգով.
	8	շիջ եւ.
	15	հասէ (է տողամիջում).
	21	զերկին եւ զերկիք (ս եւ զք բերուածք
		վրայ նոր գրով).
	23	պատուք (ս ու նոր գրով քերուածի վրայ.
		ծնուագրումս անաշին անգամս է պատու-
		հում օ).
	25	ի մովեւէ (է տողամիջում մանրատաւ).
195	1	պատմաւորաց (ա տողամիջում ման-
		րատաւ).
	6, 16	ի փառաւորու թի.
	19	աւանիկ (նախապէս աւանիկ. ք սքսած).
	22	փառաւորութն, թէ եւ կարելի էր այս ան-
		գամ ծնի շատ նմանութեան պատմառով
		կարդալ եւ փառաւորութիւն, ըսյո ուղիղն
		անշուշտ փառաւորութիւն).
	23	հոգ.
	26	եթէ յուս.
196	1, 11	ի փառաւորութն (անշուշտ ծնի նմանու-
		թեան շփոթութիւն. ուղղագոյն ի փառաւ-
		որութիւն).
	5	բար.
	22	ի բնութեւ (է տողամիջում մանրատաւ).
197	7	շիջ եւ.
	7	ոչնչի.
	16	մարմինն եւ ի վեր.
	18	աւրինաւրինակի.
	19	եւ ի վերս.
	23-25	զանփով զչն բնութն ցրցն եւ երկուցուց.
	26	զիտա որութն.
198	1	այլաբանութն.
	7-9	եւ զի ամենայն ինչ օր երեւի արարած է
		(շիջ շէր եւ եղեւ).
	13	թանգի (ի տողամիջում մանրատաւ).
	15	համարել.
		[նոցն.
199	1-4	շիջ Գիւրգ երբորդ հոց հրօնից Գաւաթ իմաստ.

199	8	յերեսուն.
	9-10	ի տարով.
200	3	յարեւել (տպագրում ընդ արեւելս. իսկ
		ծնագրում ընդ անկաջրած է տողա-
		միջում նորագոյն գրով).
	5	թուեթէ, քերուած եւ նոյն գրից ուղ-
		ղուած թուի թէ).
	19	յաւեղական.
	20	անդի.
	20	զարմէ կուս արեղակն (երկրորդ ն տողի
		վրայ).
	22	ի նմա (մ տողամիջում).
201	10	աղէ, ուղղուած անէ.
	18	շիջ տարեաց.
202	11	անգեւալք.
	14	հաստատու թն.
	16	բարդմն.
	17-18	ամբարշտութն.
	21	իմաստութեան.
203	5	անգի.
	14	զեւս.
	23	կախեալ (վերջին ա-ը տողամիջում).
	25	զանեւն (քերուածներով եւ սքսագրութիւն-
		ներով).
204	5	փխսփախից, ուղղուած փխսփախց.
	7-8	միտ, թն եւ. ինամեղալութն.
	8	չգահէ (ս մանրատաւ տողամիջում).
	9	եւ կրուան (սքսագրուած եւ կրուան).
	11	ի գին.
	16	մինչ.
	18	անմն (երկրորդ ն տողամիջում).
	21	հիւք.
	21	առաւին.
205	1	շիջ առաջին եւ -ը.
	9	բարդմ.
	15	զեւս թն.
	16	եւ երբեւ.
	25	անգի.
	26	զցանկութն.
206	2	ինամեղալութն.
	4	կրուան (ն տողամիջում).
	6	սկիւրն ի սերուքա.
	7, 10, 14, 20	անդի.
	12	առաւին.
	15	արեւաթիւ (տողամիջում է արեւաթիւ).
	18	արեւաթագործն (ն տողամիջում).
	18	պղնձադր.
	26	կրուան.
207	1	կրուան.
	5	հիւք.
	7	յեւադայոց.
	8	ի ձիւնայն.
	10	եղեւ.
	13	մերովպք.
	19	արքամեւ.
	22	յուգաւթն.
	23	հիւք թն.
	23	արդոյն.
	24	թագաւորութն.
208	9	անգեւալ է.
	14	ամբարշտութն.
	19	փառաւորութն.
	21	արգիք (ք ընթան նշանով է արգի).
	26	եւ երկինք.

Էջ	—	Էջ	—
209	1	որ.	
	2	անձուհի (երկրորդ և տողամիջում).	
	10	ամբարշտութեանն.	
	11, 15.	18 փնդանութիւն.	
	12	և տողամիջում.	
	26	և անմահ.	
210	2	անդի.	
	18	անկեալ (Նմմտ. 211. 5).	
	19	յորթ.	
	23, 25.	26 կենդանութիւն.	
211	4	որ տողամիջում մանրատառ.	
	5	յանմանաց.	
	8	կենդանութիւն.	
	13	ի քաղաքին (Նմմտ. Հայկազ. քաղաք.).	
	15	յառաջացան.	
212	2	ի խնամութիւն.	
	5	յայտարի (յայտ-ը տողամիջում).	
	8	անդի.	
	16	Հոգաբ.	
	17	զամբ.	
	19	լուսնաբանաց.	
	25	զիւր.	
213	7—8	լարեալ (նախապէս շարեալ, վերջին —ը ընդման նշանով).	
	10	զանաւոր.	
	12	յամբարշտաց (ք տողամիջում նոյն գծից).	
	20	զարեմանան.	
	25	անդի.	
214	8	խաւար.	
	25	որ ի նմանէ և ի ընդ ներկրորդ և տողամիջում).	
215	5	լուսն (ք տողի վրայ).	
	10	որթ.	
	13	և զիտր.	
	16	զննացան.	
	17	ի ասորի.	
	20	լուսնաբ.	
	22	պայծառութիւն.	
	24, 26	ի խնամութիւն.	
216	4	առնան.	
	5	նաւաղեալ.	
	8	անդի.	
	10	քաղաք.	
	20	պատահել.	
	21—24	լիք և ոչ ասող ցանագոյն գոյ քան զսոսինն թէ ի ներքոյ նորա հանդիպեալ զնախաւարեցոյցն:	
	26	լուսն.	
217	1—2	գոնեա.	
	6	զուտի.	
	9	առ ի կշտամբութիւն.	
	17	բարբառի.	
	18	էն կամ լին. բայց պէտք է կարգալ լին.	
	19	աշխարհան.	
	23	բիւրք բիւրք.	
218	2	անդի.	
	11	ամենիքեան.	
	19	յայ.	
	20	զատարկ (ք տողամիջում).	
	21	յարարանց ընդման նշանով.	
	25	բանեմ (երկրորդ և ընդման նշանով).	
219	4	զերկր.	
	9	զերեալ և (— գրեալ լեալ ?).	
	12	և աս. զ. իւր (լիք ընդ).	
	19	երկին.	

Էջ	—	Էջ	—
219	23	ամբար.	
220	1—2	պիտանութիւն պայակցութիւն.	
	3	յատակութիւն.	
	15	և տողամիջում.	
	28	խնամակալութիւն.	
121	2	զուր. թիւ ինչ թիւ.	
	4	թիւ արդէս (լիք և).	
	13	սոյն.	
	20—21	որ զմարմնաց.	
212	12	լիք վատեմարտութիւն.	
	14	չհրամանէ ուսեալ.	
	15	ի մանգիտ.	
	18	մար.	
	21	անդի.	
	21	եթէ.	
	24—25	չհրամանէ.	
223	1	տոտուց.	
	3, 9	անդի.	
	14	ապագայ.	
	17	զոր նորա յաշխարհութիւն.	
	21	յաւագայ (ք փոքրատառ տողամիջում).	
224	5	անաւան.	
	8	ի մեծութիւն.	
	11	հիւ.	
	17	հիւ.	
	19	արեւադարձութիւն.	
	20	հիւ.	
	22	զհիւ.	
	24	կարգ.	
	25	ակարգութիւն.	
225	2	զարեւադարձութիւն.	
	4	նիւթով.	
	6	մշտնջենա. որակից քերտանքով.	
	10	մշտնջենա. որակից է (լիք ինչ).	
	11	թիւ և արդէս.	
	17	ամբարշտութիւն և և որ (և փոքրատառ տողամիջում).	
	23	թիւ տողամիջում.	
226	20	ամբարշտութիւն.	
	21	իւր յերեւան.	
	23	ու մանրատառ տողամիջում.	
	23	անբաժին.	
227	13—14	որք աղանդամարտութիւն ի փիլիսոփայ.	
	17	զար. թիւ.	
228	4	ամենայնի (ի տողամիջում).	
	11	լիք և.	
	11	յայ.	
	13	ամենիքեան.	
	17	եպիսկոպոս.	
	24	անդի.	
229	1	լիք և.	
	3	յայ.	
	6—8	որք պիտան արեւ եղեւ յայնչակ (տպագրում որք պիտան կամակոր յամառութիւն եղեւ, միւր. յայնչակ ճիւղագրում լիք կամակոր յամառութիւն, միւր. թիւ.).	
	13	անաւ. (ան տողի վրայ).	
	16	սկիւր.	
	19, 23	ի սկիւր.	
	20	ի հոգ.	
230	1	անգ.	
	2	արքամ.	
	9	արքամ.	
	21	որք.	
231	6	չհաւանդ.	

281	12	հեղեղ (չ-ի ատամը թերեւս տոգուս- ցրած).
	13	մոլորութիւն.
	14	բարոգութիւն.
282	26	էի (է տողամիջում).
	4	յայտարհ.
	14, 15	կարող.
	20	վառն (ն փորձատառ տողամիջում).
	21	կարծել.
233	7	շիջ առաջին եւ-ը.
	8	զատարածան.
	16	զատարած.
	19	առնել (ե-ի վրայ մի աւելորդ փոքրատառ ա).
	20	խորհել (նմտ. Գերմ. Նոյն. էլ 22, ծա- նոթ 22).
	22	արգոյն.
234	2	շիջ զի.
	2	սկիւրն.
	2—3	դեպից (նախապէս դիպից).
	3	ի սկիւրն.
	12	զգործ.
	19	առ. յայտ.
	20	զատարածան.
	23	յայտար.
	25	կարողութիւն.
235	1	զգ ընդի-.
	3	զգնդի-.
	5	զնմատութիւն.
	9	բաժանելոյ.
	11	Հիւ. շ.
	17	զհիւշանայ.

(Ըրբանկէն)

Պ Ա Յ Մ Ա Կ Ա Ն

ԵՊԻՍԿՈՍԻՍԹՈՒՆՈՒՄ ՊՈՏՄՈՒՆԻՍ ԳԼՍԵՐԵԿԻՍԻՍ
ԹԻՒՆԸ. — ԲԵՓԵՍԵՆԻՆ ՀԻՄՆԵԿԻՍԹՈՒՆ

(Ըրբանկէն)

Եպիսոպոսութեան Տասարակութիւնն ու
իրեն հետ եկեղեցական վարչութիւնն ունեցա-
ծով չլատարարուած յաջորդական ազգայնոց
մարմին մէջ, ան գաղափարն, որ արիւնձանիւն
գարոյցն աւելի բարձրութեան աստիճանին հաս-
ցնեն. Նպատակն նաեւ էր, բայց քաղքին
հայաւորութեան ժողովրդեան բազմութիւնը բաւա-
կան չէր աս բանն գլուխ հանելու: Մէկալ կող-
մանէ ալ բաւական ունեւոր չէր, որ աս գաղա-
փարն իր զօրութեամբ միայն, կարող ըլլար
յայտարարել: — Սակայն երեւան կ'իլէ, ազ-
նուապէս մտածող անձ մը քաղքին փոխանակի
պաշտպանը — Սիմոն Մարգարիտեան — ու
կ'առաջարկէ, որ "Որպէս զի քաղքին մէջ, կա-
րող ըլլան ճարտասանութիւն սորվեցնել յանձն
կ'առնու մարտադրով" յօստալն օգնութիւնը" բա-
րեբարներէն քովէ քով բերել: Միայն թէ աս

բանիս մեծապատիւ գաւառական իշխանութիւնն
իրեն հրաման տայ եւ միանգամայն ձեռքը յանձ-
նարարական թուղթ մը տրուի:

Թեպէտ մուրախ արգելեալ է, այստ. ա-
մենայնիւ ժողովքը Մարգարիտեան յանձնարարա-
կան թուղթ մը կու տայ որպէս զի միայն ազ-
գայնոց այցելութիւն ընէ ու դրամաժողով ընէ
ի նպատակ գարոյցի:

Յանձնարարական թղթին հայերէն թար-
գմանութիւնը յայտարարէ: —

"Ազգային խօսք: — Եպիսոպոսութեան պաշտոն
քաղաքացիք, Սիրելի բարեկամք:

Գրասխիւռանկայի մէջ գաղթելէն եւ մաս-
նաւորապէս Եպիսոպոսութեան պաշտոնը տե-
ղաւորութիւնն ի վեր գրեթէ 200 տարի անցած
է: — Նկատելով մեր ներքին վիճակը պէտք է
որ ցաւով զգանք թէ մեր բարեյիշատակ նախ-
նինքնու զիսձանելով՝ երկուցով ակարացանք
եւ աւելի գիտնական եւ աւելորդեան յարմար
մարդկանքու բազմութիւնը, միայն անցեալին
բուն գեղեցիկ յիշատակին մէջ կը գտնենք: —
Թեպէտ եւ մեր ներկայ վիճակը, թերեւս տա-
նելի է, բայց նկատելով զապագան՝ անանկ
տխուր երեւոյթ մը կը սպառնայ մեզի, որ վախ
կայ թէ, ամենեւին բանի մը յարմար, բան
մ'արժող եւ պաշտօններ կատարող մարդիկ-
ներու պակասութիւնը մութացնանութեան պիտի
հասցնէ զմեզ:

Հարկ է ուրեմն, որ ջանանք, աս սարսա-
փելի գէշին առջեւն առնելու, անով, որ մեր
ազգային գարոյցները, այնպիսի վիճակի մէջ
դնենք, որ անոնցմով, ամենէն ազգայն վիճակի
մէջ եղող հայրն ալ, լաւ պատրաստուած որդի
մը կարենայ ընծայել մեր հասարակութեանը,
կարգաւորեալ քաղաքացի մը՝ մեր խորհրդա-
նոցին եւ օգտակար անդամ մը հայ ազգին:

Աս սուրբ նպատակին համար, թեպէտ
ճամբան յորդեցինք ըստ մասին, բայց դեռ չառ-
բանի կարօտութիւն ունինք... Ասկից զատ,
զձեզ, սիրելի քաղաքացիք, մեզք համարեցանք,
այն փառքն զրկել... որ ձեր կարողութեանը
համեմատ մեզի հետ մէկ տեղ ու կարողած
չըլլաք: Ուստի այս պատճառաւ, այսօր, մեր ըն-
կերութիւնն, երգուեալ հասարակութիւնն,
իրեն փոխանակի ճառարան, զՍիմոն Մարգարի-
տեան աղան, ձեզի կը խրկէ, որ մեր փրկարար
հիմնարկութեանը համար շեղմէ գրամական
օգնութիւն խնդրէ: — Ապահով ենք մեր
քաղքը յօստալն մէջ՝ թէ — ան, որուն երակին
մէջ հայ արիւն կը վազէ. — աս մեր գործերը